

călătoriei. Ceea ce ne îngăduie să neglijăm pentru moment caracterul dramatic al ambarcațiunii, peripețiile călătoriei, care confundă barca lunară cu carul solar, și să reținem doar arhetipul liniștitor al găoacei protectoare, al vasului închis, al habitacolului. Decît să socotim cuvîntul arcă derivînd din *argha*, semilună, arc de cerc, preferăm să punem accentul etimologic pe *arca*, cufăr, din aceeași familie lingvistică și psihică cu *arceo*, eu conțin, și cu *arcnum*, secret.“ (Durand).

Deocamdată să observăm că limbajul evident ocrotește, oglindindu-se, un limbaj al arcei și, în consecință, un limbaj al arcanelor. Cît de departe poate merge ezoterismul lui? Poate că nu atît de departe cît ar lăsa să se întrevadă constelațiile izomorfe numite mai sus. În nici un caz atît de departe încît textul să de-

vină de neatins. Poate cuvîntul *ezoterism* nici nu e bine întrebuițat aici. Fiindcă în anii '60 literatura încearcă doar, printr-o seamă de simboluri, să se întorcă la adevărurile ei originare. **Limbajul secret** al ei, limbajul secret al autorilor ei e necesar doar pentru a-i proteja ființa intimă; simburile ei ultim, zona ei de inefabil, în care (prin care) se va putea recupera Sărbătoarea. Nu totul poate fi pus în balanțele judecătorilor, spun în operele lor D. R. Popescu, Fănuș Neagu, Marin Sorescu, Bănulescu. Există un teritoriu al literaturii ce, constelînd simboluri, își păstrează o „imunitate parlamentară“. Adincul poate fi cercetat doar prin simboluri prin acest sistem de luate care poate cuprinde Totul lăsînd în afara lui tocmai voința auctorială.

O prestigioasă manifestare literar—artistică

Simpozionul Romulus Guga

Dacă existența sa n-ar fi fost frîntă brutal, în luna iunie Romulus Guga ar fi împlinit 45 de ani. Spre a omagia personalitatea scriitorului și omului de cultură, a fost inițiat la Tîrgu Mureș un simpozion care, prin amploarea și calitatea dezbaterilor, s-a impus ca o manifestare literar-artistică deosebită. Organizat, în zilele de 22—23 iunie, de Comitetul județean de cultură și educație socialistă și de revista „*Vatra*“, simpozionul a dezvoltat, pe de o parte, dimensiunile și complexitatea operei lui Romulus Guga, scriitor exponențial pentru literatura contemporană postbelică, iar pe de alta, climatul cultural fecund întreținut în județul Mureș, prin directa și responsabilă implicare a factorilor politici și culturali locali. Este elocvent, dealtfel, faptul că tovarășul Ioan Ungur, prim-secretar al Comitetului județean de partid, a subliniat în reuniunea inaugurală importanța literaturii și artei în viața socială a țării și implicat a județului, evidențînd în acest

cadru semnificațiile civice și artistice ale operei lui Romulus Guga. În deschiderea simpozionului, personalitatea scriitorului și animatorului cultural a fost evocată de Gidofalvi Ildikó, președinta Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Mureș, George Macovescu, Domokos Géza, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Haydu Gyözö, redactor-șef al revistei „*Igaz Szó*“, și Cornel Moraru, redactor-șef al revistei „*Vatra*“. S-a dat citire unui cald cuvînt omagial trimis de D. R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor.

Simpozionul a fost conceput sub forma a patru colocvii destinate să examineze activitatea animatorului cultural și opera poetului, prozatorului și dramaturgului.

În primul colocviu, prezidat de George Macovescu, Vasile Netea, Maria Luiza Cristescu, Dan Culcer, Jánosházy György, Dumitru Matală, Grigore Ploșteanu, Romulus Zaharia și Ion Horea au reliefat aportul lui Romulus Guga la reparația revistei „*Vatra*“, continuatoare a nobilelor tradiții ale culturii și artei transilvane. S-au făcut bogate referiri la fervoarea și consecvența cu care „*Vatra*“ a susținut tendințele înnoitoare ale literaturii și culturii noastre și a militat pentru cimentarea sentimentelor frățești dintre români și naționalitățile conlocuitoare, Guga avînd merite deosebite, printre altele, în înființarea cercului de traducători din literatura scriitorilor maghiari.

În colocviul de poezie, Dan Cristea, Dumitru Mureșan, Gheorghe Grigurcu, Zaharia Săngeorzan și Laurențiu Ulci — care a condus discuțiile — au evidențiat trăsăturile înnoitoare ale volumelor

Bărci părăsite și Totem, situate în avangarda anilor '70, și consonanța acestora cu viziunea poetică a timpului nostru. A urmat un recital susținut de actorii Cornel și Marinela Popescu, care au interpretat cu sensibilitate un florilegiu de versuri de Romulus Guga, iar poezii Aurel Gurghianu, Lazăr Lădaru, Vasile Igna, Gheorghe Grigurcu, Nicolae Băciuț, Mihai Gavril, Nicolae Prelipceanu și Ion Horea au citit poezii omagiale. Formația de cameră a Orchestrei filarmonice din Tirgu Mureș a încheiat manifestările zilei cu un microconcert de muzică preclasică.

Dimineața celei de-a doua zile a fost dedicată examinării prozei scriitorului. Vorbitorii — Vasile Andru, Fănuș Băileșteanu, Constantin Crișan, Augustin Buzura, Nozman Manea, Dolna Modola, Eugen Uricaru — au relevat atributele distinctive ale epicii lui Guga, situându-l printre scriitorii înaintemergători ai generației sale.

Desfășurat după-amiază, colocviul de dramaturgie a fost prezidat de Valentin Silvestru, autorul unei substanțiale comunicări, **Sarcasmul în dramaturgia lui Romulus Guga**. Insistând asupra funcției asanatoare și cathartice a sarcasmului, care „funcționează ca un anticorp față de asaltul microbilor ce erodează alcătuirea morală”, detectînd în el „semnul ascendenței morale a unor personaje aflate în dificultate, pentru care sarcasmul devine pavăză și lance”, criticul a întreprins o extinsă și subtilă analiză a procedeelelor artistice predilecte scriitorului. Ileana Berlogea a înfățișat destinul scenic al pieselor lui Guga, impactul acestora asupra creativității regizorale, iar Marian Popescu, investigînd motivul „lumii ca labirint” în opera scriitorului, contextualizînd-o în dramaturgia mondială, a demonstrat că experiențele acesteia din urmă au fost asimilate într-o viziune profund personală. Dumitru Solomon a pus în valoare „relieful replicii” în **Amurgul burghez**, Anton Cosma a stăruit asupra cîtorva dintre trăsăturile distinctive ale originalității lui Guga, decelate în modul

cum rezolvă relația dintre realitate și ficțiune și în specificitatea caracterului demonstrativ al scrierilor sale, Mircea Ghițulescu a definit dramaturgia lui Guga drept o meditație sceptică asupra „crizei de umanism” în lumea contemporană, Cristian Hadjiculea s-a oprit asupra dominantelor ideatice ale caietului de regie pentru incitantul spectacol **Evul mediu întimplător**, realizat la Teatrul Mic, iar semnatarul acestei relatări a dezvoltat tema **Dramaturgia lui Romulus Guga — o hermeneutică a condiției umane**.

În final au vorbit — mulțumind participanților și evaluînd lucrările — Cornel Moraru, Voica-Foișoreanu-Guga (al cărei aport la organizarea simpozionului se cere apreciat în mod deosebit) și Gidofalvi Ildikó. Apoi, un colectiv al Teatrului Național din Tirgu Mureș a prezentat un spectacol-lectură cu fragmente din toate piesele lui Romulus Guga, al cărui scenariu a fost realizat de Zeno Fodor. Sub îndrumarea regizorului Dan Alecsandrescu, la reușita reprezentației-unicat au colaborat actorii Iolanda Dain, Constantin Doljan, Farkas Ibolya, Al. Făgărășanu, Ion Fiscuteanu, Mihai Gingulescu, Valentina Iancu, Lohinszky Loránd, Cristina Pardanschi, Cornel Popescu, Marinela Popescu, Monica Ristea, Cornel Răileanu, Constantin Săsăreanu, Aurel Ștefănescu, Tarr Lászlo.

Într-o excelentă organizare, beneficiind de o participare reprezentativă, înconjurat cu mare interes de către public, simpozionul a constituit o remarcabilă acțiune cultural-artistică, producîndu-se importante puncte de vedere privind opera literară și culturală a lui Romulus Guga, personalitate „din prima linie” a scrisurii contemporane.

Concluzia de a se asigura continuitatea acestei inițiative, spre a se aprofunda exegeza operei lui Guga și a se dezbate, în același timp, probleme esențiale privind evoluția poeziei, prozei și dramaturgiei naționale, s-a impus în mod firesc și necesar.

Constantin MACIUCA